

Vergaderjaar 2019–2020

29 614

Grondrechten in een pluriforme samenleving

28 684

Naar een veiliger samenleving

Nr. 146

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 december 2019

In het mondelinge vragenuurtje d.d. 12 november jl. heeft Kamerlid Kuzu (DENK) gevraagd naar de kabinetsbrede inzet op de-escalatie van spanningen rondom Sinterklaasvieringen (Handelingen II 2019/20, nr. 22, item 2). De Minister van Justitie en Veiligheid (JenV), heeft hierop een brief toegezegd aan de Kamer waarin de gezamenlijke inzet nader wordt toegelicht.

Vanwege de inspanningen die op dit gebied vanuit mijn ministerie zijn verricht, neem ik het voortouw van de beantwoording van mijn collega over en ga ik hieronder mede namens Minister JenV en de Minister Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in op de inzet die er tussen november 2018 en nu kabinetsbreed is gepleegd.

Beeld 2018

De maatschappelijke discussie rondom het uiterlijk van de figuur van Piet, zorgt al een aantal jaren voor spanningen tussen pro- en anti-Zwarte Piet bewegingen. Deze komen met name tot uiting bij de landelijke en lokale intochten van Sinterklaas. De intocht in 2018 heeft, in vergelijking tot de jaren ervoor, een nieuw beeld laten zien. Waar voorgaande jaren anti-Zwarte Piet demonstranten zich richtten op de landelijke intocht verschoof de focus vanaf 2018 naar het lokale niveau. Wij-zij denken is op veel verschillende plekken zichtbaar geworden en manifesteerde zich in lokale spanningen en ongeregelheden. Dit legde een extra druk op de lokale handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Vanuit het Rijk is derhalve bezien op welke wijze wij met name het lokale bestuur en de driehoek (burgemeester, OM en politie) konden ondersteunen. Naar aanleiding van de gebeurtenissen bij de lokale intochten van 2018, is er inzet geweest op inzicht verkrijgen in depolarisatie strategieën (SZW) en kennisdeling rondom het demonstratierecht en het faciliteren en beschermen daarvan (BZK en JenV).

Inzicht in (de)polarisatie

Vanuit mijn ministerie is een traject gestart om lokale bestuurders en ambtelijke organisaties een handelingsperspectief te bieden bij het omgaan met gepolariseerde onderwerpen. De lokale intocht van Sinterklaas diende hierbij als onderliggende casus.

De Expertise-unit Sociale Stabiliteit (ESS) van het Ministerie van SZW, heeft in 5 gemeenten, die eerder te maken hebben gehad met spanningen rondom de intocht, strategiesessies georganiseerd. In deze sessies is het «Denkkader Polarisatie» van Brandsma toegelicht en toegepast op de lokale intochten. De opbrengsten van deze sessies zijn daarna gedeeld op een landelijke bijeenkomst voor gemeenten op 3 juli 2019.

Het hierboven genoemde traject, uitgevoerd in samenwerking met het Ministerie van BZK en de Vereniging Nederlandse Gemeenten, heeft geresulteerd in een handreiking «Inzicht in (de)polarisatiestrategie», die met gemeenten is gedeeld en sinds 18 november jl. online beschikbaar is op de website www.socialestabiliteit.nl.

Het traject wordt in 2019 en 2020 vervolgd in de vorm van een «Leernetwerk polarisatie» voor en met gemeenten. De opbrengsten daarvan worden gebruikt om de handreiking verder aan te scherpen en om volgend jaar op vergelijkbare wijze gemeenten bij te staan

Waarborgen vrije uitoefening demonstratierecht

Vanuit het Ministerie van BZK en JenV is er voortdurend aandacht voor de vrijheid van demonstreren, onder meer door hierover het gesprek te blijven aangaan met alle betrokkenen, voor het onderwerp (extra) aandacht te vragen en door het delen van kennis en goede praktijkvoorbeelden.

De burgemeester is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet openbare manifestaties en kan zich daarbij van de politie bedienen. Uitgangspunt – ook tijdens de Sinterklaasintochten – is dat vreedzame demonstraties zoveel als redelijkerwijs mogelijk worden gefaciliteerd en beschermd, ook als sprake is van soms heftige tegen(re)acties. Bij brieven van 13 juli 2018 en 21 maart 2019 (Kamerstuk 34 324, nrs. 3 en 5) hebben de ministers van BZK en JenV uw Kamer uitgebreid over dit onderwerp geïnformeerd, mede in relatie tot de Sinterklaasintochten van 2017 en 2018.

Vanuit het Ministerie van BZK en JenV is de afgelopen periode ingezet op aandacht voor en kennisdeling over het demonstratierecht. Op 4 september 2019 heeft het Ministerie van BZK, in samenwerking met onder meer de Nationale ombudsman, het Nederlands Genootschap van Burgemeesters en het Ministerie van SZW en JenV, een bijeenkomst voor burgemeesters over het demonstratierecht georganiseerd, met bijzondere aandacht voor demonstraties rondom de Sinterklaasintocht. Dit symposium was een vervolg op de hiervoor genoemde bijeenkomst van het Ministerie van SZW d.d. 3 juli 2019. In de hierboven genoemde handreiking «Inzicht in (de)polarisatiestrategie» is ook informatie over het demonstratierecht opgenomen, in het bijzonder in relatie tot de Sinterklaasintochten.

Ook door de politie is in aanloop naar de intochten in 2019 aanzienlijk geïnvesteerd in een vermindering van het aantal incidenten en in een aanpak die recht doet aan een ieder.

Tot slot

Op zaterdag 16 november jl. vond de landelijke intocht van Sinterklaas plaats.

Kinderen hebben kunnen genieten van de intocht. Demonstranten hebben gebruik kunnen maken van hun demonstratierecht. Waar nodig hebben het lokale bestuur en politie ingegrepen om dit te verzekeren.

Het lokale gezag en de politie hebben zich goed voorbereid op de intochten van 2019 en zich ingezet om adequaat te reageren op incidenten en demonstraties rondom de intocht zoveel mogelijk in goede banen te leiden, waarbij het demonstratierecht zo min mogelijk wordt beperkt. Dankzij een proactieve houding van gemeenten en politie is escalatie bij de intochten, zoals wij in voorgaande jaren hebben gezien, grotendeels voorkomen.

In de aanloop naar de landelijke intocht werd een bijeenkomst van anti-Zwarte Piet beweging «Kick Out Zwarte Piet» verstoord. Mensen die verschillend denken over de vorm waarin het Sinterklaasfeest moet plaatsvinden, moeten dit vanzelfsprekend kunnen bespreken en uiten. Dit is gewaarborgd in de Nederlandse grondrechten van vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging en vergadering. Het is in onze rechtsstaat daarom ontoelaatbaar dat (groepen van) individuele burgers met extreem gedrag andersdenkenden proberen te verstoren en te intimideren, en al helemaal als dat gebeurt door het gebruik van agressie en geweld. Dergelijk gedrag wordt niet getolereerd in onze samenleving en wordt streng aangepakt.

Een aanzienlijke inzet van politie rondom en in relatie tot de Sinterklaasviering is noodzakelijk gebleken. Mede om die reden is het van belang dat ook voor toekomstige Sinterklaasvieringen onverminderd wordt ingezet op preventie en dialoog zoals omschreven in deze brief.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. Koolmees